

Metodebevidsthed og synliggørelse af metoder

TurBo, som er en afdeling under Ungdomscentret i Aarhus Kommune, begyndte i april 2011 på et udviklingsprojekt, som havde til formål at skabe bevidsthed om pædagogiske metoder hos medarbejderne i den erfaringsbaserede institution.

31.12.11

TurBo er en alternativ døgninstitution med 25 ansatte, hvor medarbejderne primært er pædagoguddannede. Målgruppen er unge i alderen 13-23 år med forskellige problemer. Det er unge, som ofte har haft dårlige opvækstbetingelser, er omsorgssvigtede eller har massive vanskeligheder i form af kriminalitet, manglende uddannelse og beskæftigelse, misbrug og psykiske lidelser. De unge bor enten på eget værelse eller hos forældrene. På TurBo får de tilknyttet to kontaktpersoner, som de altid kan komme i kontakt med og få støtte hos på de tidspunkter, de har behov for det. Det, der kendetegner TurBo, er, at der her bliver arrangeret fællesaktiviteter og ture til at styrke de unge og lære dem at fungere i fællesskaber.

Metodeprojektet var lederen, Marleen Stefansens ide, men medarbejder på TurBo, Mette Iversen har fungeret som projektleder. Formålet var at udvikle metodebevidstheden og synliggøre metoderne i det daglige pædagogiske arbejde med de unge. Dette skulle gøres ved at identificere og italesætte

de eksisterende metoder i den ellers erfaringsbaserede praksis med det sigte, at medarbejderne på TurBo får en mere vidensbaseret og metodebevidst tilgang til det pædagogiske arbejde og bedre kan dokumentere det. Udgangspunktet var følgende definition af metoder: "De skal være formålstjenlige, planlagt og systematisere. Dertil kommer, at de skal kunne verbaliseres". (Thorsager, L., Børjesson, E., Christiansen, I. og V. 2007)

Det har været en lang proces med masser af udfordringer undervejs. Projektet skulle være startet i januar 2011, men på grund af omstruktureringer i organisationen har man været nødt til at udskyde opstarten af projektet til april måned. Der har været meget at se til, men efter otte måneder, er de nu begyndt at høste de gode resultater af projektet i TurBo.

Projektet var planlagt til gennemførelse i tre faser:

- Identificering af metoder
- Bevidstgørelse og systematisering
- Implementering og fastholdelse

De to første faser i projektet er gennemførte, og den sidste fase, som omhandler implementering og fastholdelse af metodebevidstheden, vil blive sat i gang i starten af det nye år. De to første faser blev evalueret af en ekstern konsulent fra CSU, Center for Socialfaglig Udvikling i Aarhus Kommune. Det var vigtigt for Marleen Stefansen, at evalueringen af processen blev objektiv og professionel.

Formålet med den første del af projektet var at identificere de pædagogiske metoder, som medarbejderne bruger i deres daglige arbejde uden helt at være bevidste om det. Dette krævede, at de skulle være opmærksomme på deres metodevalg i deres arbejde med de unge og beskrive deres overvejelser i det eksisterende dagbogssystem. Det var ikke alle medarbejdere, der var medarbejdere, der var lige begejstrede for denne skriveproces.

*”Jeg tænkte: Det kan ikke passe, at vi skal skrive alting ned, og vi skal kunne forsvare alt, hvad vi gør og måden, vi siger det på. Så tænker jeg: Hvor bliver spontaniteten og mit personlige engagement- hvor er **det** henne i det her?”*

Der var nogle medarbejdere, der følte, at denne nye måde at arbejde på ville tage det individuelle præg fra deres arbejde og forhold med de unge. De frygtede, at der ikke ville være plads til personlig engagement, og at de skulle følge faste procedurer i deres arbejde.

Men efterhånden som de andre aktiviteter i projektet blev sat i gang, blev det nemmere for alle at se formålet og de positive sider af projektet. Der blev lavet gruppeinterviews og sparringsseancer med medarbejderne, hvor det hele begyndte at give bedre mening. Frygten for det ukendte forsvandt, da de nu kunne se og fornemme, hvordan denne nye måde at arbejde på vil bidrage til deres arbejde/samarbejde og kommunikation internt.

*”Den måde, vi blev interviewet på sammen- det var en fed model. Både det at få beskrevet selv, hvad man er god til og få kollegers syn på, hvad man er god til- at blive opmærksom på, at andre holder øje med, at du arbejder på en speciel måde.... Og det at blive spejlet i den anden—det at andre ser, hvordan jeg arbejder—så kunne jeg blive bekræftet i, at det **var** en metode. Det var rigtig godt. Det brænder sig fast på en god måde. Det bliver man glad af.”*

Denne udtalelse viser, at frygten for at miste det **personlige engagement** blev erstattet af glæden ved at blive anerkendt og respekteret for sine kompetencer og metoder. Det personlige engagement blev med denne nye måde at arbejde på mere synligt og respekteret af både kolleger og ledere, og dette har affødt fornyet arbejdsglæde og bedre samarbejde i Turbo. Hele denne identificerings- og skriveproces har betydet, at medarbejderne har snakket mere sammen på tværs af de grupper, de er organiseret i i det daglige pædagogiske arbejde, og opdaget, at de sagtens kan lære noget af hinandens måder at arbejde på.

"Vi bliver rigtig dygtige til at anerkende hinandens kompetencer- i stedet for at blive ens- og i stedet for at blive sure over ikke at gøre det samme... Vi skal være særlige opmærksomme på at fremhæve de der ting, vi hver især kan og gør. Vi har ikke ens tilgang- det kræver en total åben kommunikation- at man indtager en positiv og nysgerrig position."

Alle er forskellige og har deres egne måder at arbejde og løse opgaver på, og som menneske kan man have tendens til at tænke, at det man selv gør, er det rigtige. Men snakken om metoder og metodevalg blandt kolleger i Turbo har synliggjort, at der

faktisk ligger metodiske overvejelser bag alle handlinger- de bruger bare forskellige metoder.

Efter at have identificeret og beskrevet metoderne blev den anden fase i projektet, "bevidstgørelse og systematisering af metoderne", sat i gang. Nu handlede det om bevidstgørelse af, hvornår og hvordan medarbejderne bruger de forskellige metoder. De beskrevne metoder i medarbejdernes dagbogssystem blev indsamlet, bearbejdet og systematiseret- og resultatet blev et produkt, som skal være med til at holde denne udvikling i Turbo levende, nemlig et metodekatalog. Kataloget skal være et redskab til at sikre, at det pædagogiske arbejde i Turbo bliver baseret på bevidste metodevalg. Metoderne i kataloget er kategoriseret under de samme overskrifter som bruges i handleplanene, hvilket vil gøre det nemmere for medarbejderne at formidle deres metodiske overvejelser både skriftligt og mundtligt til målsætningsmøder, statusbeskrivelser og i samarbejdet med de unge og deres familier.

Medarbejderne har under udarbejdelsen af kataloget snakket meget om, at kataloget skal blive et levende redskab, som de vil have mulighed for at udvikle og tilføje noget nyt i. For at sikre dette har medarbejderne meldt sig på nogle grupper under kategorierne i metodekataloget og har påtaget sig ansvaret for at videreudvikle metoderne i takt med udviklingen på Turbo og i omverdenen.

"Det skal være enormt nemt at arbejde videre med det færdige produkt- (bekymring for) så ligger der et stykke papir og så er det slut-vigtigt at der på en eller anden måde sikres, at man mulighed for at tilføje nyt."

Lederen Marleen Stefansen er sikker på, at kataloget vil blive et aktivt redskab, hvor medarbejderne kan hente hjælp, viden og inspiration, i det daglige pædagogiske arbejde. Alt dette hører til implementerings- og fastholdelsesfasen, som er den sidste fase i projektet. Men Marleen Stefansen giver udtryk for, at hun allerede nu kan se forandringer på sine medarbejders måder at tænke og formidle deres metodevalg på. De er begyndt at tænke mere systematisk og metodebevidst i deres arbejde med de unge og er blevet bedre til at formulere deres overvejelser til målsætningsmøder og statusmøder. Det glæder lederen at se de positive resultater af projektet og giver håb for den sidste fase og faglig udvikling på Turbo i det hele taget.

01.09.12

Fonden gav ved afslutningen af projektperioden 1.1.2012 mulighed for en forlængelse indtil 1.9.2012, således at implementeringsfasen kunne indgå i en forlænget projektfase.

Formålet i denne fase har været at implementere metodebevidsthed i den daglige praksis med metodekataloget som værktøjskasse. Således har der både været arbejdet med at styrke og fastholde metodebevidstheden og træning i at anvende metode kataloget. Evalueringen fra CSU kom med en række anbefalinger til det videre arbejde med projektet i den sidste fase, blandt andet:

"At resultatet af projektet tydeliggøres og italesættes i ft konkret anvendelse, herunder tiltag med henblik på, at metodekataloget bliver et dynamisk redskab."

"Metodekataloget som et levende og dynamisk værktøj i den pædagogiske praksis vil kræve en fortsat ledelsesmæssig opmærksomhed og understøttelse."

På den baggrund blev det besluttet, at den konkrete implementeringsindsats af metodekataloget sker på målsætningsmøder og grundarbejde. Valget var oplagt, fordi det er det forum, hvor der formelt drøftes valg af metode i det pædagogiske arbejde, og hvor ledelsen på TurBo deltager og kan understøtte anvendelse af kataloget.

Målsætnings- og grundarbejds-møder afholdes hver 3. måned for den enkelte unge, og der udarbejdes konkrete praktiske delmål med baggrund i de overordnede mål i den unges handleplan.

Kontaktpædagogerne laver et struktureret forarbejde til drøftelserne på mødet, hvor metodekataloget anvendes til metodeinspiration og sikring af, at "vi har været rundt om alle aspekter af den unges liv". På møderne er metodekataloget med og bliver anvendt under drøftelsen af den konkrete indsats; til inspiration og sikring af procedurer.

Herudover har det også vist sig, at kataloget i dagligdagen på TurBo har fungeret som en sikring af "at vi ikke behøver at opfinde den dybe tallerken hver gang". Metoderne er beskrevet i kataloget, og de forskellige hjælpeskemaer og guidelines ligger som bilag i kataloget, så de er lettilgængelige.

Allerede under udarbejdelsen af metodekataloget, blev det klart, at der var metoder, som ikke var beskrevet og metoder,

der skulle beskrives yderligere. Derfor er der planlagt en ny interviewrunde af medarbejderne for yderligere at få udbygget metodekataloget i efteråret 2012. Derudover er det besluttet at foretage et årligt eftersyn af metodekataloget sammen med den årlige evaluering af TurBo.

Således udløber den formelle del af metodebevidsthedsprojektet 1.9.2012. Der er udarbejdet metodekatalog med et bredt spekter af TurBos metoder, der er arbejdet med implementering af metoderne. Ordet metode lyder ofte i dialogen mellem medarbejdere, og der er langt større opmærksomhed på metodebevidsthed og metodevalg. Med det som drivkraft er den videre indsats i forhold til metodebevidsthed på TurBo i efteråret 2012 planlagt.

Kilde: Citaterne af medarbejderne er taget fra CSU's evalueringsmateriale.